

Đồ thị lập dàn ý bài văn hoàn chỉnh, người viết cần rèn luyện nhiều kỹ năng khác nhau. Trong đó, lập ý đồ cần xem là một trong những khâu then chốt và có quan hệ chặt chẽ với việc phát triển năng lực tư duy của học sinh.

Với ý nghĩa như vậy, cần thiết phải xác lập được hệ thống những phương pháp dạy học lập ý hiệu quả. Sơ đồ bản đồ tư duy là giải pháp có thể đáp ứng yêu cầu này.

Một mặt, nó giúp rèn luyện cho học sinh kỹ năng làm văn cơ bản. Mặt khác, đồ thị lập ý còn rèn luyện cho học sinh đầy đủ các kỹ năng tư duy logic như phân tích – tổng hợp, so sánh đối chiếu, hình thức hóa, khái quát hóa...

1. Đồ thị lập ý

Văn bản là đơn vị giao tiếp đích thực của con người bởi tính trọn vẹn về nội dung và hoàn chỉnh về hình thức. Tuy nhiên để có một văn bản theo nghĩa như vậy đòi hỏi người viết phải nắm vững, làm chủ cũng như huy động được nhiều yếu tố khác nhau, từ vốn hiểu biết đến khả năng vận hành ngôn ngữ.

Chẳng hạn trình Nguyễn Văn Hiến hành động xây dựng dựa trên hai trục động quy là **Độc hiểu** và **Làm văn**. Trục **Làm văn**, học sinh được tiếp cận chi tiết lĩnh vực nội dung lí thuyết và rèn luyện kĩ năng khác nhau nhằm xây dựng được đa dạng các loại văn bản.

Trong đó, kĩ năng lập ý đóng vai trò quyết định khi tiến hành xây dựng các loại văn bản này. Vấn đề đặt ra là làm thế nào để hình thành và hoàn thiện kĩ năng này cho học sinh, giúp các em phát triển năng lực tư duy logic và hiểu thế giới hóa học thế quan điểm của mình. Động năng bản để duy nhất đây có thể xem là một giới pháp có thể mang đến hiểu quả mong đợi.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Ý và lập ý là gì?

Ý là những đơn vị tạo nên nội dung cơ bản của một bài viết. Có thể nói mọi loại văn bản đều có những yếu tố nội dung cơ bản thành các trục ngang ngang.

Chúng ta, để vì một văn bản nghị luận thì các yếu tố nội dung cơ bản thành văn bản chính là các ý kiến, lí lẽ. Nó thường là những phán đoán, nhận xét khái quát của người viết về nội dung nhằm đáp ứng yêu cầu của vấn đề cần nghị luận; thể hiện cách nhìn nhận, đánh giá của người viết về vấn đề được nêu ra.

Ý trong bài văn nghị luận thường được nhìn nhận từ nhiều góc độ khác nhau và có tính khả phân. Điều này có nghĩa là dựa vào tính chất của ý mà người viết xây dựng thành các cấp bậc ý hàm chứa để lập nên nội dung khác nhau.

Như vậy, lập ý là hoạt động tìm kiếm ý, xác định đề cốt để ý để phân chia và sắp xếp chúng theo một trình tự hợp lý, phù hợp với logic nhận thức của con người.

2.2. Xác định “chìa khóa” quan hệ giữa “lập ý” và “bên đường đi”

Tony Buzan – “Cha đẻ” của khái niệm “bên đường đi” - khẳng định rằng kỹ thuật ghi chép truyền thống theo kiểu tuyến tính đã mang lại những hiểu quả to lớn cho con người ở nhiều lĩnh vực. Tuy nhiên, dựa trên lý thuyết về tiếp nhận của con người, nó cũng đem đến những bất lợi khác nhau đối với người sử dụng.

Chúng ta nhận thấy: các từ khóa nêu bật vấn đề bị chìm khuất với những yêu cầu ngôn từ không thể không khác; lãng phí thời gian vào việc thiết lập ý tưởng về câu có ngữ pháp đầy đủ; mất nhiều thì giờ để ghi nhớ, sắp xếp ý tưởng; khó tìm ra ngay mối liên hệ giữa các ý tưởng; dấn vào tình trạng chán nản, thất vọng do giới mãi trình bày thái quá mà không biết điểm dừng;...

Xuất phát từ việc so sánh với các vấn đề còn tồn tại nêu trên, Tony Buzan đã gợi ý một hình thức ghi chép “hiệu quả hơn” gọi là “bên đường đi” – một hình thức ghi chép phi tuyến tính động biểu đồ màu sắc, đường nét và hình ảnh biểu thị, phát triển hay đào sâu một ý tưởng nào đó.

Nó phản ánh quá trình tư duy diễn ra bên trong đầu óc con người; có tác động hỗ trợ biến hóa các nội dung tri thức, thúc đẩy hoạt động ghi nhớ và phát huy tiềm năng sáng tạo vô biên.

Xét theo nghĩa như vậy, bên đường đi không chỉ là sản phẩm của quá trình tư duy mà còn là bản thân, còn phản ánh chính xác sự diễn tiến của tư duy. Nó vừa là kết quả, vừa là quá trình.

Giữa việc xây dựng một bên đường đi và hoạt động lập ý có mối dây liên hệ như thế nào. Bằng so sánh sau đây ta sẽ nhận thấy:

Lập dàn ý bài văn nghị luận về vấn đề xây dựng

Viết bài Báo Dân trí

Chủ nhật, 26 Tháng 4 2015 16:14 - Lần cập nhật cuối: Chủ nhật, 26 Tháng 4 2015 16:38

Bố cục

Lưu ý

Xây dựng vấn đề xây dựng

1

Phân tích đề bài, tìm chủ đề cho bài viết

Xác định nội dung khóa/ hình ảnh minh họa ý tưởng trung tâm của vấn đề

2

Tìm ý, xác định các nội dung có liên quan đến chủ đề bài viết

Lập dàn ý bài văn nghị luận bản năng bản đố t duy

Viết bởi Báo Dân trí

Chủ nhật, 26 Tháng 4 2015 16:14 - Lần cập nhật cuối Chủ nhật, 26 Tháng 4 2015 16:38

Tư duy tổng hợp trung tâm, tri thức khai thác tư duy này thành các nhánh. Mỗi nhánh thể hiện một khía cạnh, và nó

3

Là chủ đề và sắp xếp ý tìm kiếm theo một trật tự logic nhất định

Tư duy logic bản đố t duy bằng cách lập các bước bắt buộc yêu cầu không cần thiết, đánh dấu theo các

4

Lập dàn ý và hoàn thiện văn bản (Thực chất, đây là bước cần đưa cho một kỹ năng khác nhau và nó

Hoàn thiện bản đố t duy

Qua đây chi tiết, có thể thấy được về “ý” trong văn bản tổng hợp với “từ khóa” hoặc “từ gốc” theo ngôn ngữ bản đố t duy; thao tác lập ý cho bài làm văn tổng hợp với sẽ hình thành các nhánh xuất phát từ từ khóa trong bản đố.

Như vậy, hoạt động tìm ý, lập ý và hoạt động tìm từ khóa, nhánh lan tỏa đều có bản chất là các hoạt động tư duy logic. Điểm khác biệt của bản chất là vốn dĩ ngôn ngữ và cách thức biểu đạt kết quả tư duy. Đây được xem như các sự quan trọng, “chìa khóa” để xác lập khả năng duy trì lập ý bằng bản đố t duy.

2.3. Phương pháp duy trì lập ý bài làm văn nghị luận bản năng bản đố t duy

Một cách chung nhất, đây học lập ý bài làm văn nghị luận đòi hỏi phải có sự tham gia hoạt động của cả giáo viên và học sinh. Về phía giáo viên, hoạt động quan trọng và chủ yếu nhất là trang bị cho học sinh những hiểu biết về bài thơ và cách thức tìm ý, lập ý và kỹ năng lập luận duy, mình hãy cho học sinh bằng một số ví dụ đơn giản.

Đầu tiên này giáo viên đưa ra những câu hỏi và đưa lên giàn giáo để trên đó, học sinh xây dựng nhà của mình. Về phía học sinh, sau khi được trang bị những kiến thức về bài thơ và phát hiện ý, cách thức tìm ý, về bài thơ duy... học sinh đưa ra sự tìm hiểu, hiểu được nhà của giáo viên có thể xây dựng những bài thơ lập ý.

Có thể hiểu theo quy trình hoạt động của học sinh lập ý cho bài văn nghị luận về bài thơ duy theo một ví dụ cụ thể là bài sau đây: “Nhà thơ Tố Hữu viết: «Ồi, sống đẹp là thế nào hỏi bạn?» (Một khúc ca xuân). Quan niệm của anh (chị) về vẻ đẹp trên”.

Bước 1. Phân tích đề bài

Dựa theo những kiến thức đã học về kiểu bài nghị luận, giáo viên yêu cầu học sinh phân tích yêu cầu của đề bài trên hai tiêu chí: nội dung và hình thức.

Trong đó, trả lời các câu hỏi cụ thể như đây là kiểu bài gì? Về nội dung của bài viết? Bài viết cần đáp ứng những yêu cầu gì về cách thức sử dụng ngôn ngữ và tìm hiểu văn bản? Có thể áp dụng những thao tác lập luận nào để bài viết sinh động, thuyết phục?... Theo đó, bước Phân tích đề bài giúp người viết có cái nhìn khái quát về các yêu cầu cần thực hiện.

Bước 2. Hoạt động tìm ý

Về bài thơ, tìm ý gần gũi với việc người viết xác định những luận điểm, luận cứ cho bài viết của mình. Ở đây, mời dùng lại hoạt động “tìm” chủ đề đòi hỏi người viết phải sắp xếp thành trật tự.

Lập dàn ý bài văn nghị luận về bài thơ duy

Viết bởi Báo Dân trí

Chủ nhật, 26 Tháng 4 2015 16:14 - Lần cập nhật cuối Chủ nhật, 26 Tháng 4 2015 16:38

Trong bài này, giáo viên có thể hướng dẫn học sinh tìm ý thông qua các thao tác như các thao tác sau:

Nêu vấn đề

Nội dung cần đạt

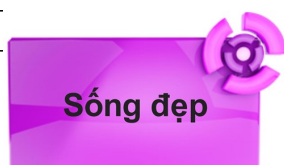
Xây dựng bài

Minh họa

Chọn bài viết là gì?

Sơ đồ lập

Đưa vào làm ý trung tâm của bài, ghi ra giấy a trang giấy

Lập dàn ý bài văn nghị luận về bài thơ duy

Viết bài Báo Dân trí

Chủ nhật, 26 Tháng 4 2015 16:14 - Liên tiếp nhật chủ nhật Chủ nhật, 26 Tháng 4 2015 16:38

Những vấn đề nào có thể triển khai xung quanh khái niệm “sống đẹp?”

Và *Giá trị thẩm mỹ sinh tồn* liên quan thế nào đến duy.

- Sống đẹp là gì?

- Sống đẹp có cần thiết không? Vì sao?

- Sống đẹp được biểu hiện qua những giá trị nào?

- Có những điều gì cần tránh để trở thành người sống đẹp?

- Có ví dụ nào trong thực tiễn không? [...]

- Lý tưởng khóa học gắn liền với vấn đề tìm kiếm, đưa ra một khóa học và một nhánh với xu hướng phát triển

- Một nhánh của khóa học có thể vẽ bằng một màu sắc khác nhau cho dễ nhận diện.

- Có thể vẽ theo một chiều trái – phải hoặc phải – trái.

Lập dàn ý bài văn nghị luận về vẻ đẹp của đời sống

Viết bởi Báo Dân trí

Chủ nhật, 26 Tháng 4 2015 16:14 - Lần cập nhật cuối: Chủ nhật, 26 Tháng 4 2015 16:38

